

Document nr. 9

17 augustus 2023

Voortgangsrapportage programma Meer en verantwoord publiceren

Voortgangsrapportage programma Meer en verantwoord publiceren

- stuurgroep 24 augustus 2023

Voortgangsrapportage programma Meer en verantwoord publiceren

Voortgang algemeen (begin april 2023 t/m half augustus 2023)

Zie bijlage 3 op sheet 4 en 5 voor een overzicht van lopende hoofdactiviteiten gerelateerd aan de veranderopgave en uitgezet in de tijd.

Belangrijkste punten voor de stuurgroep:

- Op 28 juni 2023 stuurde Minister Weerwind de [Kamerbrief Innovatie en maatschappelijk effectieve rechtspraak](#). Over de publicatie van rechterlijke uitspraken schrijft de minister dat hij werkt aan een wet "om te voorzien in de wettelijke verankering van het uitgangspunt dat rechterlijke uitspraken gepubliceerd worden, tenzij zich bij wet genoemde uitzonderingsgronden voordoen". Het streven is om deze wet begin 2024 in consultatie te nemen. Onduidelijk is welke impact de val van het Kabinet heeft op dit streven. Er is op reguliere basis overleg met contactpersonen bij het Ministerie [5.1\(2\)e](#).
- Bij alle gerechten behalve MNL is een 'Bestuurlijk rondje' gepland. Het rechterlijk bestuurslid schuift overal aan. Zeven gerechten zijn nu bezocht. De reactie is op hoofdlijnen dezelfde: men kan zich vinden in de MVP-ambitie, veranderopgave en de uitdagingen en is zeer positief over het Spaanse model waarbij de Spaanse Centrale redactie het primaire proces ontlast door pseudonimiseren en publiceren van een definitieve uitspraak over te nemen. In april 2023 is hetzelfde gesprek gevoerd aan tafel met Raad en MT Bureau Raad.
- De COR is informeel gevraagd of zij op dit moment [5.1\(2\)e](#) mee weten over MVP. Een aantal DB-leden heeft aangegeven dat zij daar graag op ingaan om (alvast) af te tasten of er een rol voor de COR is. [5.1\(2\)e](#) zullen onderdelen van het veranderverhaal van het bestuurlijk rondje overbrengen. Een moment wordt geprikt.
- In september 2023 zal op het uitspraakgedeelte van Rechtspraak.nl een enquête verschijnen. Doel is om meer informatie te vergaren over de personen die bezoeken om uitspraken te raadplegen. Ook wordt contact gezocht met enkele kleinere advocatenkantoren omdat met deze groep raadplegers eerder nog niet is gesproken. De analyse leidt tot requirements voor de raadpleegfunctie. Deze raadpleegfunctie moet straks hoogstwaarschijnlijk aangepast zodat men tussen al die uitspraken nog vindt waarnaar men op zoek is.
- De Werkgroep Openbaarheid komt eind oktober 2023 (voorlopige datum) bijeen om te spreken over het vraagstuk openbaarheid vs privacy. Daarna wordt het vraagstuk ook geagendeerd bij het PRO en de vakinhoud.

Eerste zichtbare inhoudelijke resultaten van het programma

- Tijdens de hackathon van begin april 2023 zijn 6.000 per abuis gepubliceerde persoonsgegevens geopenbaard en alsnog gepseudonimiseerd.
- Eind april 2023 is het [dashboard met het aantal gepubliceerde uitspraken](#) opgeleverd. Het dashboard geeft helder inzicht en scheelt de gerechten handmatige zoekacties op Rechtspraak.nl. Het wordt gerechten aangeboden tijdens het 'bestuurlijk rondje'. (Seline ontving de link daarom al eerder.) Wens is om de publicaties af te zetten tegen productie – zover zijn we nog niet (zie ook volgende sheet bij 'Wat kost moeite').
- Het jaarverslag 2022 van de Rechtspraak is aangepast: de nergens op gebaseerde aanduiding 'relevante uitspraken' komt niet meer voor.
- Er zijn de afgelopen tijd kleine verbeteringen in het huidige IV-landschap ontwikkeld. De release wordt eind september 2023 verwacht. Het betreft quick wins die voortkomen uit de definitie- en ontwerpfasen van MVP.

Voortgangsrapportage programma Meer en verantwoord publiceren

Voortgang algemeen (begin april 2023 t/m half augustus 2023)

Wat kost moeite?

- Het creëren van het overzicht van verschillende uitspraaksoorten met hun volumes en een tijdspad voor/vorm van publicatie. Er is inmiddels ook politieke en bestuurlijke vraag naar dit overzicht. Het overzicht start met een excel vanuit InfoRM met 1230 rijen. We gebruiken InfoRM om te kunnen koppelen met volumes. Het programmteam heeft de secretarissen van de LOVs gevraagd om vakinhoudelijke review. Voor Straf is de review al uitgevoerd. De complexiteit lijkt vooral bij Civiel/Kanton te liggen. Het kost veel tijd om op meetelement-niveau te bepalen of een volwaardig uitspraakdocument bestaat. Elimineren zou hier een mogelijke oplossing kunnen zijn: vaststellen wat zeker niet gepubliceerd hoeft worden. De overblijvende uitstroom moet dan alsnog op individuele basis door iemand met de vakinhoudelijke achtergrond beoordeeld worden op publicatiewaardigheid. In september zal het reviewverzoek in een bijeenkomst van het LOVCK nader besproken worden. Ter illustratie n.a.v. overleg met **5.1(2)e** drie voorbeelden bij de zaakscategorie 102:
 - Contradictoir eindvonnis in handelszaak -> EK-vonnis 1^e aanleg zonder enq/desc/plei/mv cvp (1589): publicatie van 511 wel en van 6728 en 611 niet.
 - Contradictoir eindvonnis in handelszaak -> MK-vonnis 1^e aanleg zonder enq/desc/plei/mv cvp (1592): publicatie van 511 wel en van 6728 en 611 niet.
 - Uitspraak nevenverzoek verdeling gemeenschap -> Uitspraak op nevenverzoek verdeling gemeenschap zonder enq/desc/plei/mv cvp (2559): publicatie van 33 wel en van 6728 en 131 niet.
- Schaarre capaciteit: In het programmteam zijn nu 15 personen vanuit hun specifieke vakgebied aangesloten (zie bijlage 4). Ieder is betrokken bij activiteiten die aansluiten bij diens vakgebied. Twee personen zijn op dit moment fulltime aangesloten, de anderen voor 4 tot 16 uur. Idealiter bestaat een programmteam uit minder mensen die allen full-time en multidisciplinair voor het programma werken. Dat is echter onmogelijk te organiseren. Ter illustratie: er is binnen IVO geen informatiearchitect beschikbaar om de MVP-informatiearchitect tijdens haar aanstaande sabbatical van drie maanden te vervangen. Haar werkzaamheden komen op een lager pitje. Afgesproken is dat de MVP-business analist deze drie maanden inspringt indien dat noodzakelijk is.

Hulpvraag aan stuurgroep (24 augustus 2023)

- Vaststelling van het Proces- en organisatieontwerp.
- Instemmen aanpassingen op Selectiecriteria en Pseudonimiseringsrichtlijnen.

Volgend stuurgroepoverleg (5 oktober 2023)

- Vaststellen IV-ontwerp (thema-architectuur) – afhankelijk van toetsing en goedkeuring Design Authority van IVO.

Bijlage 1: Veranderopgave en aanpak Meer en verantwoord publiceren (uit Plan van aanpak)

Veranderopgave

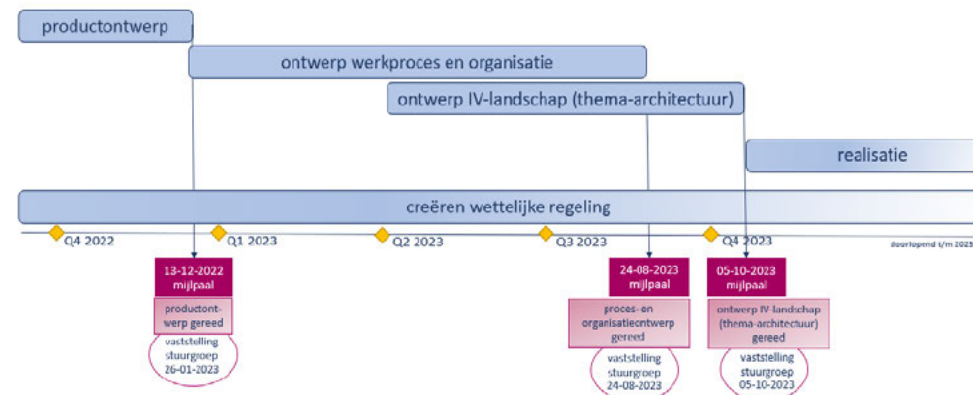
1. Organisatiebreed aanvaarden dat het publiceren van uitspraken een kerntaak van de Rechtspraak is.
2. Helderheid over welke afdoeningen we als een uitspraak beschouwen (en dus onderdeel van deze opgave is) en wat per type uitspraak een logische publicatievorm is.
3. Voldoen aan de kwaliteitseisen die de interne en externe gebruiker stellen aan het product 'gepubliceerde uitspraak' en de vindbaarheid daarvan.
4. Meer publiceren met zo min mogelijk inspanning van de organisatie door een efficiëntere en effectieve proces- en organisatie inrichting, de inzet van technologie en het leren van internationale best practices.
5. Verantwoord publiceren door meer publiceren met afdoende risicoborging van privacy van betrokkenen (inclusief eigen medewerkers), profileren van rechtbanken, rechters en professionele procesdeelnemers en een (wettelijke) regeling die duidelijkheid schept over publicatie.

Aanpak

Het programma Meer en verantwoord publiceren kiest voor een aanpak waarmee deze veranderopgave geleidelijk wordt gerealiseerd. In de eerste fase is de ambitie beperkt tot:

- Maximaal publiceren van uitspraken waar op dit moment een geschikt uitspraakdocument voorhanden is;
- Publiceren met de minimale kwaliteitseisen van het product 'gepubliceerde uitspraak'. Met name aan de wens tot het toevoegen van uitgebreide kenmerken zal in eerste instantie nog niet voldaan worden.

Het programma start in de uitvoeringsfase met de vier benodigde ontwerpen. Tijdens het ontwerpproces wordt er gekeken naar mogelijke verbeteringen die op korte termijn alvast gerealiseerd kunnen worden. Anders dan in het plan van aanpak, zijn de ontwerpen voor werkproces en organisatie samen genomen. Na het hoogover-ontwerp voor het IV-landschap (thema-architectuur) op basis van de requirements uit eerdere ontwerpen, volgt formeel gezien de realisatie van de ontwerpen. In de praktijk wordt echter al gewerkt aan activiteiten die zonder het IV-ontwerp kunnen uitgevoerd. Het creëren van de wettelijke regeling volgt een eigen tijdspad bij het ministerie van JenV. Mijlpalen in onderstaand overzicht zijn gekoppeld aan geplande stuurgroepdata.

Bijlage 2: Financiën Meer en verantwoord publiceren

Begroting

De begroting zoals is opgenomen in het Plan van aanpak is i.o.m. stuurgroepvoorzitter na de viermaandsrapportage in mei 2023 herijkt.

2023	2024	2025	2026	2027
------	------	------	------	------

5.1(2)i

Er zijn met deze wijziging gelden voor 2023 doorgeschoven naar 2024 omdat interne doorbelaste kosten lager liggen dan eerder begroot, omdat voor een aantal activiteiten interne capaciteit is gevonden die eerder extern was begroot en omdat IV-gelden niet zo substantieel worden uitgegeven dan eerder begroot.

Budget

Begin juni is vanuit de Raad geconstateerd dat het totaal van de ingediende plannen en begrotingen op voorhand niet past in de in december 2022 voor de uitvoeringsagenda gereserveerde middelen. Gekozen is vervolgens o.a. de budgetaanvraag van MVP voor een deel niet te honoreren.

2023	2024	2025	2026	2027
------	------	------	------	------

5.1(2)i

nmb nmb

Zo ontstaat een tekort in 2024 van 5.1(2)i. Dat zou betekenen dat de beoogde resultaten van het programma niet realiseerbaar zijn binnen de afgesproken periode. Het risico van budgetoverschrijding is echter geen zekerheid omdat de begroting een verwachting is met de beschikbare kennis. Met stuurgroepvoorzitter is eind juni 2023 afgesproken dat indien de daadwerkelijke uitputting in 2024 het budget dreigt te gaan overschrijden, we daarvan op tijd melding doen zodat een passende oplossing kan worden gezocht.

Uitputting

De uitputting per eerste vier maanden 2023 was 5.1(2)i. In september 2023 wordt de uitputting t/m augustus in kaart gebracht.

Over de beheersing van de programmafinanciën

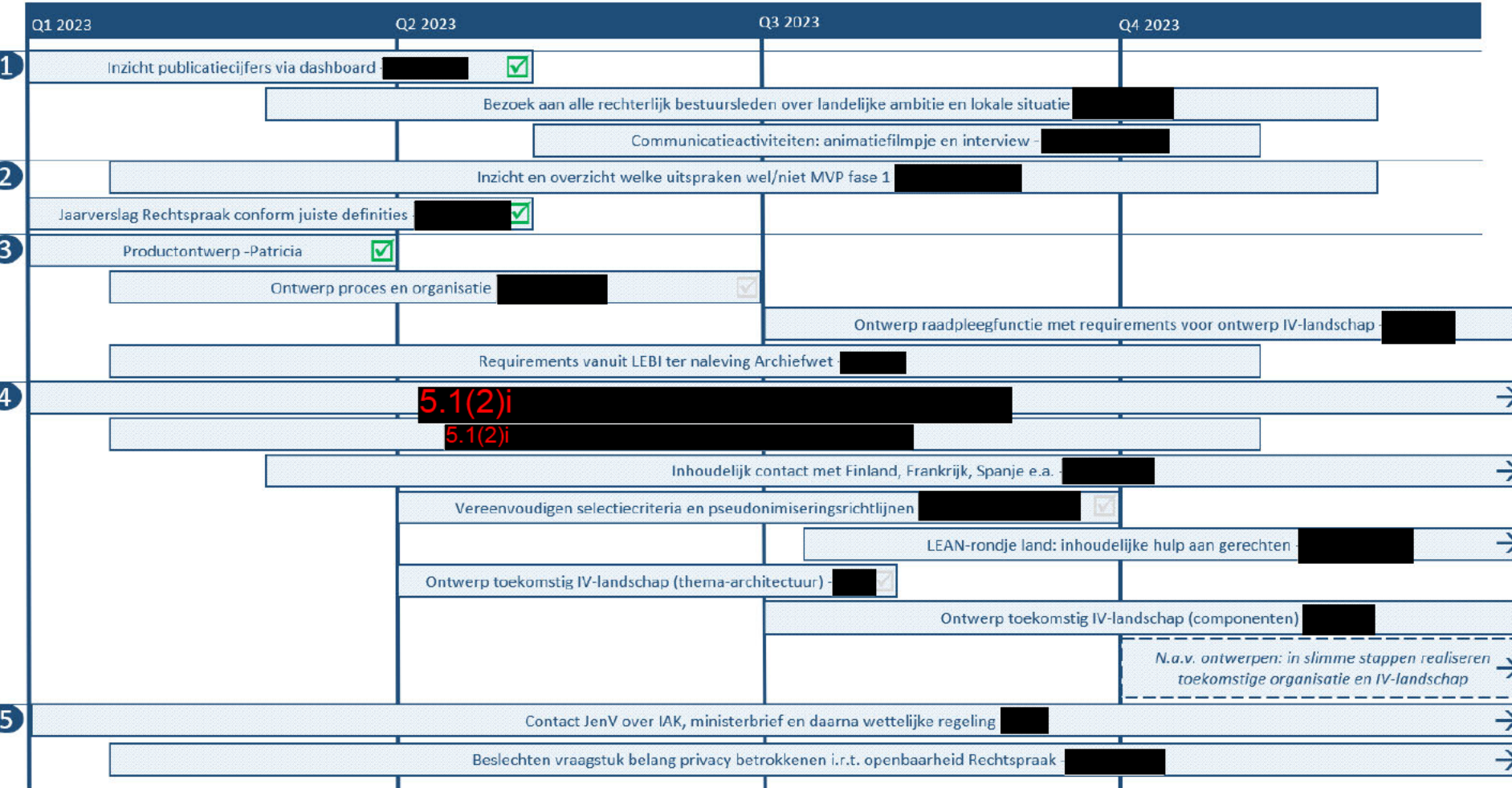
Binnen de Rechtspraak is de financiële organisatie zo ingericht dat het programma niet de budgethouder van het programmabudget is. Programmabudgetverantwoordelijke is de staande organisatie. Het programma MVP heeft te maken met drie budgethouders vanuit de drie betrokken organisaties Raad, LDCR en IVO. De drie organisaties rapporteren ieder apart over hun deel van het programmabudget. Vanuit het programma is ten tijde van de viermaandsrapportage navraag gedaan naar de uitputting en verzocht om betrokken te worden bij rapportages.

Het programma heeft dus geen directe inzage in de uitputting van het programmabudget. Hoe met deze financiële constructie op uitputting kan worden gestuurd is nog een vraagstuk dat opgelost dient te worden. Dit probleem wordt overigens niet alleen binnen MVP ervaren – al zijn er niet veel andere programma's en projecten met drie verschillende budgethouders. We onderzoeken i.s.m. collega's van de staande organisatie of en waar we de situatie kunnen verbeteren. Het programma zal daarnaast onderzoeken hoe het in ieder geval een ordentelijke prognose kan bijhouden.

Bijlage 3: Lopende activiteiten gerelateerd aan de veranderopgave

1 Organisatiebreed aanvaarden dat het publiceren van uitspraken een kerntaak van de Rechtspraak is. Inzicht in publicatiecijfers van en voor gerechten via dashboard ☒ Bezoek aan alle rechterlijk bestuurders over landelijke ambitie en lokale situatie Communicatieactiviteiten: animatiefilmpje en interview	2 Helderheid over welke afdoeningen we als een uitspraak beschouwen (en dus onderdeel van deze opgave is) en wat per type uitspraak een logische publicatievorm is. Inzicht en overzicht welke uitspraken wel/niet MVP fase 1 Jaarverslag van de Rechtspraak conform juiste definities ☒	3 Voldoen aan de kwaliteitseisen die de interne en externe gebruiker stellen aan het product 'gepubliceerde uitspraak' en de vindbaarheid daarvan. Productontwerp met requirements voor volgende ontwerpen ☒ Ontwerp toekomstig proces en organisatie met requirements voor ontwerp IV-landschap ☒ Ontwerp raadpleegfunctie met requirements voor ontwerp IV-landschap Requirements vanuit LEBI ter naleving Archiefwet	4 Meer publiceren met zo min mogelijk inspanning van de organisatie door een efficiëntere en effectieve proces- en organisatie inrichting, de inzet van technologie en het leren van internationale best practices. 5.1(2)i Inhoudelijk contact met Finland, Frankrijk en Spanje Vereenvoudigen selectiecriteria en pseudonimiseringrichtlijnen ☒ LEAN-rondje land: inhoudelijke hulp aan gerechten om conform selectiecriteria te publiceren Ontwerp toekomstig IV-landschap (thema-architectuur) ☒ Ontwerp toekomstig IV-landschap (componenten) N.a.v. ontwerpen: in slimme stappen realiseren toekomstige organisatie en IV-landschap	5 Verantwoord publiceren door meer publiceren met afdoende risicoborging van privacy van betrokkenen (incl. eigen medewerkers), profileren van rechtbanken, rechters en professionele procesdeelnemers en een (wettelijke) regeling die duidelijkheid schept over publicatie. Contact JenV over IAK, ministerbrief en daarna wettelijke regeling Beslechten vraagstuk belang privacy betrokkenen i.r.t. openbaarheid Rechtspraak
Grenzende activiteiten buiten programma MVP: - LDCR: verbeteren datakwaliteit publicaties en DPIA huidige IV-landschap - project implementeren pseudonimiseringstool incl. DPIA - project implementeren schrijfhulp - Raad: analyse impact HR-arrest dd. 21 apr2023 ECLI:NL:HR:2023:658 - werkgroep AVG: corrigeren huidig e-archief conform AVG				
☒ Gereed ☒ Gereed met potlood nog niet gestart				

Bijlage 3: Lopende activiteiten gezien op een tijdlijn

Bijlage 4: Programmateam Meer en verantwoord publiceren

5.1(2)e

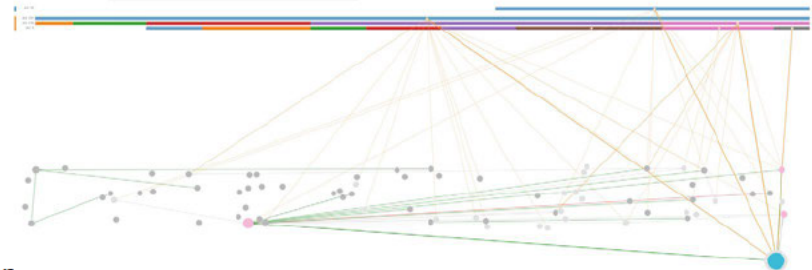
Bijlage 5: Verslag bezoek ENCJ 16 en 17 maart 2023 – van Jos Smits

Op 17 maart 2023 vond het ENCJ Digital Justice Forum plaats bij Judicial Documentation Center (CENDOJ) van de Spaanse rechtspraak in San Sebastián. De agenda omvatte drie grote onderwerpen rond publiceren van uitspraken:

1. Publication of court decisions: the protection of personal data door **5.1(2)e**, Administrator at the Registry of the European Court of Justice of the European Union.
 - Hebben ook te maken met zaken uit alle lidstaten in 23 talen
 - Voor de herkenbaarheid en leesbaarheid pseudonimiseren zij niet met rollen maar met fictieve namen. Voor NL: C-137/23, Alsen (NL): name generated by the Court's tool for the Dutch language.
 - Een hele ingewikkelde procedure waarvan mij het waarom een beetje ontgaat. Heeft iets te maken met dat in andere landen uitspraken meestal geduid worden door 'pietje versus jantje'. In Nederland kennen we dat ook (bijv Lindenbaum/Cohen) maar vaak ook naar de aard van de uitspraak (Kelderluik arrest, Auditu-arrest). Ik zie het voordeel niet zo van fictieve gegenereerde namen.
 - Opmerkelijk: het Europees Hof pseudonimiseert zaken die op landsniveau soms niet zijn gepseudonimiseerd. Noot: iets soortgelijks zien wij ook in NL. Voorbeeld: conflicten over besluiten gemeenteraad. Vaak al bediscussieert in de gemeenteraad waarbij eenieder met naam en toenaam op beeld staat. Ga je naar de RvS dan worden de uitspraken ineens gepseudonimiseerd terwijl de notulen en livestreams van de gemeente vrijelijk beschikbaar zijn.

2. Access to Judicial Decisions and transparency, AI powered predictive analytics and tools door Mr. Joaquín Silguero Estagnan, director Judicial Documentation Center (CENDOJ).

- Spanje publiceert 2 Mio uitspraken per jaar. 9 Mio cases, alle Hof en High Counsel, van RB een selectie.
- Rechters geven met sterren waardering aan uitspraken.
- Visualisatie van belangrijke uitspraken (bijv wanneer Hof 'om' gaat) – dit doet overigens de centrale redactie.
- Formele relaties tussen uitspraken (zoals verwijzingen) zijn visueel gemaakt:
- Automatisch linken van verwijzingen (noot: blijkt dat advocaten wel eens verwijzen naar uitspraken die nooit gedaan zijn.....)
- Alle uitspraken kunnen automatisch in elke EU taal worden omgezet door Deep
- Intern en extern kijkt naar dezelfde database. Alleen heeft intern extra functies/tools.
- Uitspraken zijn in de kern al grotendeels gepseudonimiseerd. Dat is de standaard. Procespartijen krijgen een vertaaltabel meegestuurd.
- Het is niet De Rechter of De Rechtbank maar Ons Rechtstelsel. Maw de uitspraak is van ons allemaal.
- Motivatie waarom publiceren: door publicatie weet publiek wat de uitkomst is op bepaalde vraag en dat reduceert aantal zaken.
- Per maand 500.000 zoekopdrachten intern, 2,2 miljoen extern.
- Opmerkelijk: rechters zoeken op keywords terwijl ze aangeven op art nr te willen zoeken.....
- Online dashboard (kaart, pie's) met oa % appeals.

3. Experience of the ENCJ Members & Observers - Work in subgroups on national developments and challenges in the field of transparency and data protection.

Bijlage 6: Verslag Hackathon 3 en 4 april 2023

De JenV Data Science Hackathon over het pseudonimiseren van uitspraken was een groot succes!

Bron: [JenV Connect, 21 april 2023](#)

Het pseudonimiseren van uitspraken conform de anonimiseringsrichtlijnen is een handmatig proces wat moet worden doorlopen bij grote aantallen uitspraken van de Rechtspraak, Hoge Raad en Raad van State voordat ze online gepubliceerd worden. Hierbij wordt de naam van een verdachte bijvoorbeeld vervangen door 'verdachte 1'. Omdat dit een handmatige, repetitieve en bovendien complexe taak is worden af en toe persoonsgegevens gemist waardoor deze online worden gepubliceerd. Dat is natuurlijk niet de bedoeling en willen we graag voorkomen! Kunstmatige intelligentie kan hierbij ondersteuning bieden door bijvoorbeeld een AI-model een laatste check te laten uitvoeren voordat de uitspraak wordt gepubliceerd. Dit draagt bij aan het doel om de privacy van personen en gegevens die gepseudonimiseerd dienen te worden, te beschermen.

Op basis van deze probleemstelling organiseerden het JenV Datalab, het Datalab van IVO Rechtspraak en de Raad van State een hackathon op 3 en 4 april in Utrecht. In zeven teams, bestaande uit vier à vijf professionals afkomstig uit verschillende JenV-organisaties, zijn de krachten gebundeld en is er gestreden om drie verschillende challenges. Het was geweldig om te zien hoe iedereen samenwerkte en elkaar stimuleerde om tot de meest creatieve oplossingen te komen!

Twee dagen lang, zelfs tot diep in de nacht, is gewerkt om de meest effectieve manier te vinden om persoonlijke informatie te detecteren in uitspraken van de Rechtspraak, Hoge Raad en de Raad van State. Deze gevonden persoonsgegevens zijn direct gecorrigeerd en vervangen door pseudoniemen als 'verdachte' of 'woonplaats', zodat de inhoud van de uitspraken wel leesbaar blijft. Ook is gekeken naar de ethische risico's van de ontwikkelde modellen en welke maatregelen genomen kunnen worden om deze te verminderen.

De aanpak en resultaten zijn per team aan een technische en ethische jury gepresenteerd die uiteindelijk hebben beoordeeld wie de winnaars van deze hackathon waren.

De resultaten van de hackathon waren geweldig: veel nieuwe en innovatieve ideeën kwamen voorbij, waaronder slimme algoritmen en technieken die zeer effectief bleken te zijn. Veel bruikbare inzichten zijn zelfs direct meegenomen in het vervolg. Op dit moment is het JenV Datalab, het NFI en IVO Rechtspraak namelijk bezig met het voortbouwen op de uitkomsten waaronder het beschikbaar maken van de regex modellen middels een API, het doorontwikkelen van een NER-model voor het pseudonimiseren van de uitspraken, het uitvoeren van een IAMA en een tool bouwen om de resultaten te presenteren aan de domeinhouders.

We danken alle deelnemers nogmaals voor hun deelname aan deze hackathon, hun enthousiasme en inzet op dit belangrijke onderwerp! Jullie werk zal een blijvende impact hebben op onze inspanningen om de privacy te beschermen.